

4. Hlianenko K.A. "Developing communication skills in the classroom Ukrainian language" [Online], available at: http://www.kspu.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1239:2014-05-17-13-25-12&catid=69:-2&Itemid=232&lang=uk.
5. Honcharenko M.U., Volod'ko V.M. (2005) "Problems individualization of the learning process", *Pedahohika i psykholohiia*, vol. 1-2, pp. 28–31.
6. Zabrods'kyj M.M. (2006) *Osnovy vikovoi psykholohii* [Fundamentals of psychology], Navchal'na knyha, Kyiv, Ukraine.
7. Kaparnik B.V. "Abstract of lessons in English 3 (4) Class" [Online], available at: http://nvk12.rv.ua/metodika/english/my_work_day.pdf.
8. Osypova O.A. "Communication skills in adolescents" [Online], available at: <http://www.scienceforum.ru/2013/304/5572>.
9. "Proverbs and sayings" [Online], available at: <http://traditions.org.ua/usna-narodna-tvorchist/pryslivia-ta-prykazky>.
10. "The development of coherent speech. Compilation of oral story by drawing and bearing the words "The Library"" [Online], available at: http://teacher.at.ua/publ/rozvitok_zvjaznogo_movlennja_skladannja_usnoji_rozpovidi_za_ma_ljunkom_i_opornimi_slovami_u_biblioteci/21-1-0-12268.
11. Sikors'kyj P.I. *Teoretyko-metodolohichni osnovy dyferentsijovanoho navchannia* [Theoretical and methodological foundations of differentiated instruction], / Kameniar, L'viv, Ukraine.
12. "Patter" [Online], available at: <http://traditions.org.ua/usna-narodna-tvorchist/skoromovky>.
13. "Stand to the lesson "Seasons"" [Online], available at: http://www.stendall.com/images/super/22_3.jpg.
14. Fit'o L.M. "Sayings for efficient development of communication skills" [Online], available at: <http://ena.lp.edu.ua>.
15. "Lesson - Project 3 Teachers" pid red. L. Yu. Zhorina [Online], available at: <http://webcache.googleusercontent.com>.

УДК 37.091.12:004

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Ясак Т.М.

Нікопольський факультет Запорізького національного університету, вул. Трубників, 18,

м. Нікополь, Україна

yasak.tatiana@ukr.net

У статті висвітлено науково-методичний аспект застосування інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи на заняттях з української мови професійного спрямування. Класифіковано й теоретично узагальнено комп'ютерно зорієнтовані методи і засоби навчання, при цьому зосереджено увагу на оптимальному поєднанні традиційних і комп'ютерно зорієнтованих методів і засобів навчання з огляду на їх використання у процесі вивчення української мови, досліджено організаційні форми роботи із застосуванням інформаційних технологій у вищій школі.

Ключові слова: інформаційні технології, комп'ютерно зорієнтовані методи і засоби навчання, організаційні форми навчання.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Ясак Т.Н.

*Никопольский факультет Запорожского национального университета,
ул. Трубников, 18, г. Никополь, Украина*

yasak.tatiana@ukr.net

В статье освещен научно-методический аспект использования информационных технологий в учебном процессе высшей школы на занятиях по украинскому языку профессионального направления. Классифицированы и теоретически обобщены компьютерно ориентированные методы и средства обучения, при этом акцентировано внимание на оптимальном соотношении традиционных и компьютерных методов обучения с учетом их использования в процессе изучения украинского языка, исследованы организационные формы работы с использованием информационных технологий в высшей школе.

Ключевые слова: информационные технологии, компьютерно ориентированные методы и средства обучения, организационные средства обучения.

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF USE OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES DURING STUDYING THE UKRAINIAN LANGUAGE AT HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Yasak T.N.

Nikopol Faculty of Zaporizhzhya National University, Trubnykiv str., 18, Nikopol, Ukraine

yasak.tatiana@ukr.net

The article deals with the scientific and methodological aspect of use information technologies in the educational process at the Ukrainian language classes of professional direction. The attention is focused on teaching conditions of appropriate use of modern technologies and the optimization of interrelation of traditional and computer learning. It considers the peculiarities of class organization with the use of computer technology in higher education. It proposes the effective ways of teaching and learning activities of students in terms of the use of IT.

Computer oriented methods are classified and theoretically generalized. It is given the examples of computer-oriented teaching methods and conditions for their implementation at the lessons in terms of modern educational environment. Much attention is given to the optimal combination of traditional and computer-oriented methods and teaching tools in view of their usage in the process of mastering the Ukrainian language. Among computer-oriented teaching methods there are pointed out visual computer-oriented teaching methods, computer-oriented methods of learning and self-control, problem-research computer-oriented methods of teaching, computer-simulation teaching methods, method of organization of problematic discussions in information-learning environment, computer study of the subject.

It is investigated that the use of modern IT leads to the emergence of new forms of teaching and learning process at the universities, such as visualization lectures, lectures-discussions, lectures-conferences, webinars, video conferences, forums, etc.

It is given the content of the concept of computer-oriented teaching tools and made their classification respectively into reference-information, demonstration and modelling, teaching and training, diagnostic and combined.

The attention is focused on possibilities of Internet use in the educational process of higher educational establishment for implementation of creative, reference and research tasks. The attention is also drawn to the emergence of new methods, techniques and forms of work, such as online discussions, webinars, video conferences, forums, conducting student blogs, the development of educational sites, network project, the creation of creative project groups for preparation of multimedia resources to certain classes, extracurricular activities, noticeboards, etc.

It is concluded that learning with the use of IT should be based on the use of the full range of known techniques and teaching tools with the selection of those, which are the most rational to achieve pedagogical goals in certain educational process.

Key words: information technology, computer-oriented teaching methods, organizational learning, computer-oriented learning tools, e-learning, information-learning environment, Ukrainian professional area.

На сучасному етапі вагому роль у дидактичному забезпеченні навчального процесу у вищій школі відіграють останні досягнення інформаційних технологій. Перехід на комп'ютерні освітні технології створює умови для розширення інформаційних, методичних і технологічних меж традиційного навчання, збільшення його дидактичних можливостей шляхом урахування сучасних досягнень психологічної науки, підсилення впливу на мотиваційну сферу, створення педагогічних програмних засобів. Упровадження інформаційних технологій (ІТ) у процесі навчання у вищому закладі змінює діяльність як

викладача, так і студентів, впливаючи на зміст, структуру, форми й методи, значною мірою перебудовуючи взаємини між учасниками навчальної діяльності, адже йдеться про якісно новий рівень інформаційного й методичного забезпечення, пошук шляхів співвідношення традиційних і комп'ютерних методів (форм) навчання та використання незаперечних переваг інформаційних технологій у навчальному процесі. Відтак проблема вдосконалення методів, засобів і форм навчальної роботи у вищій школі набирає особливої значущості.

Мета статті полягає в дослідженні науково-методичних аспектів застосування інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи, у висвітленні комп'ютерно зорієнтованих методів і засобів навчання, організаційних форм навчання на заняттях з української мови професійного спрямування.

Слушними вважаємо твердження О. М. Моргун і А. І. Підласого, що позитивний результат від використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі можливий лише за умови пріоритету педагогічної ідеї, підкорення техніки педагогіці [4, с.120]. Відтак об'єктивними і раціональними вбачаємо вимоги щодо оптимізації співвідношення традиційних та комп'ютерних форм навчання:

- розроблення комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання і використання ІТ під час вивчення теми, розділу, курсу треба планувати лише в тому випадку, коли апіорі очевидні їх переваги перед традиційним навчанням, коли необхідний (бажаний) педагогічний ефект жодними іншими засобами досягнутий бути не може;
- методика використання, структурна побудова комп'ютерно зорієнтованих засобів мають забезпечувати провідну роль викладача в організації й проведенні занять;
- мультимедійні дидактичні засоби, як і традиційні підручники, повинні забезпечувати різні види робіт з ними. Цим створюється можливість їхнього пристосування до індивідуальних особливостей і потреб педагога, його методичного рівня й стилю роботи, рівня підготовки студентів, мети навчання тощо.

Аналіз публікацій, а також усвідомлення поступово накопичуваного досвіду успішного застосування ІТ у процесі навчання на різних ступенях освіти [1; 2; 3; 5], дає змогу визначити педагогічні умови щодо організації занять із застосуванням комп'ютерної техніки, обґрунтування ефективних способів організації навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах застосування ІТ. Йдеться про весь комплекс підходів, пов'язаних із розв'язанням таких завдань, як: побудова раціонального, педагогічно виправданого діалогового спілкування студентів із ІТ на всіх етапах подання і засвоєння відповідної навчальної інформації; поєднання індивідуальних, групових і колективних форм навчання; формування мотивації і пізнавального інтересу; активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів, розвиток їхньої самостійності; організація оперативного контролю і самоконтролю результатів навчально-пізнавальної і творчої діяльності з майбутньою корекцією процесу навчання; виявлення найефективніших шляхів формування творчих здібностей студентів; організація найбільш продуктивної за своїми кінцевими результатами взаємодії всіх учасників навчального процесу в умовах навчання із застосуванням ІТ.

З появою комп'ютерів, мультимедійної проекційної техніки та мережевих засобів зв'язку, методи навчання почали швидко розвиватися, видозмінюватися. В умовах інформатизації освіти з'явилися й набувають усе більшої популярності комп'ютерно зорієнтовані методи навчання. Успішне засвоєння навчального матеріалу, як показали спостереження, залежить не тільки від пізнавальних особливостей і здібностей студентів, але й такої організації викладачем роботи на занятті, коли кожен студент працює з більшим навантаженням для здобуття максимально можливих результатів. Цього можна досягти саме через оптимальне поєднання традиційних і комп'ютерно зорієнтованих методів і засобів навчання.

Комп'ютерно зорієнтовані методи навчання – це способи взаємозв'язку діяльності суб'єктів навчання в інформаційно-комп'ютерному середовищі, що сприяють активізації та

індивідуалізації навчально-пізнавальних дій тих, хто навчається [3, с. 26]. З-поміж комп'ютерно зорієнтованих методів навчання нами вирішено такі:

- наочні комп'ютерно зорієнтовані методи навчання;
- комп'ютерно зорієнтовані методи навчального контролю і самоконтролю;
- проблемно-дослідницькі комп'ютерно зорієнтовані методи навчання;
- комп'ютерно-імітаційні методи навчання;
- методи організації проблемних дискусій у інформаційно-навчальному середовищі;
- комп'ютерне вивчення предмета.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій *наочні комп'ютерно зорієнтовані методи навчання* базуються на використанні в навчальному процесі засобів мультимедіа, які доповнюються під час вивчення нового матеріалу електронними лекціями („е-лекціями”), тобто лекційним матеріалом, підготовленим з використанням засобів для створення електронних презентацій. Е-лекція тлумачиться нами як метод подання студентам навчально-методичного матеріалу з використанням гіпертекстової, мультимедійної, супутникової технологій і програмних засобів створення презентацій. У навчальному процесі вищої школи доцільно впроваджувати такі види е-лекцій: *мережевні лекції*, що поширюються в комп'ютерних локальних і глобальних мережах; *слайд-лекції*, що передбачають поєднання усного викладу матеріалу з комп'ютерною презентацією.

Суттєвими перевагами е-лекцій є інтеграція в єдине інформаційно-навчальне середовище багатогранних видів інформації (текст, таблиці, ілюстрації, музика, анімація та ін.) з гіпертекстовою технологією подання їх аудиторії; можливість організації лекції з елементами проблемного навчання; швидкий зворотний зв'язок між студентом і викладачем; можливість швидкого виходу до інформації та комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання, розміщених у мережі Інтернет. Організація е-лекцій з використанням мультимедійних технологій вирішує багато проблем візуалізації нової інформації та підвищення активності тих, хто навчається.

На базі технології „електронної дошки” з'явилися методи проведення навчальних електронних симпозіумів, метод мультимедійних презентацій робіт студентів, що передбачають виступ з комп'ютерними презентаціями і захистом вирішення проблеми, що пропонується.

Завдяки появі мережевих засобів зв'язку та всесвітньої мережі Інтернет, нині у навчально-виховному процесі вишів успішно впроваджуються *проблемно-дослідницькі комп'ютерно зорієнтовані методи навчання*, які сприяють реалізації творчого ставлення студентів до проблемно-дослідницької діяльності.

Уведення в процес навчання рідної мови пошукових, евристичних, дослідницьких методів пізнання, без сумніву, активізує пізнавальну діяльність студентів, сприяє засвоєнню осмислених, свідомо застосовуваних базових мовних знань на практиці, створює умови для розвитку пізнавальних інтересів, розвиває творчий підхід до розв'язання навчальних завдань, з-поміж яких чільне місце посідають завдання, спрямовані на розвиток мовних здібностей і мовної інтуїції студентів.

Комп'ютерні комунікації сприяють активному застосуванню таких методів навчання, як дискусії, моделювання, форуми, проектні групи, ділові ігри, відеоконференції, прогресивні семінари та вебінари, дослідницькі й проблемні методи.

Одним із ефективних засобів реалізації активної мисленнєвої діяльності студентів є пошукові дослідницькі завдання випереджувального характеру. Йдеться про стислі за обсягом конкретні домашні завдання, виконані студентами заздалегідь, перед навчальним

заняттям, з метою, яку передбачає викладач. Це можуть бути творчі завдання студентів щодо створення власної бази даних (відповідно до кожної теми), тести до навчальної теми, алгоритми до правила, блок-схеми, приклади до правил із художньої літератури тощо. В основі впровадження пошуково-дослідницьких завдань випереджувального характеру лежать пошуковий і дослідницький методи, які дають змогу студентові не репродуктивно сприймати нове, а спонукають, розвиваючи набуті раніше вміння й навички, самостійно здобувати нові знання, інформацію, творчо все це опрацьовувати. Реалізації пошуково-дослідницьких завдань сприяє застосування електронних словників, енциклопедій, довідників, мережі Інтернет, що містять значний обсяг інформації та можуть використовуватися студентами для підготовки рефератів, повідомлень, науково-дослідних і творчих робіт.

З-поміж проблемно-дослідницьких комп'ютерно зорієнтованих методів навчання доцільно вирізнити *метод проектів*. Дослідники цього методу обґрунтовують проекти за провідною діяльністю, предметно-змістовною сферою знань, характером координації, кількістю учасників та тривалістю виконання. Метод проектів уможливує реалізацію особистісно зорієнтованого підходу в освіті й сприяє формуванню вміння адаптуватися до швидкозмінних умов життя людини в інформаційному суспільстві.

Метод проектів тлумачиться як сукупність навчально-пізнавальних засобів, які допомагають вирішувати самостійно чи в колективі певну проблему з обов'язковою презентацією та захистом результатів. Саме інформаційні технології дають змогу повною мірою розкрити його педагогічні й навчальні функції, реалізувати закладені в ньому потенційні можливості. З'явився новий різновид методу проектів — метод телекомунікаційних проектів, спрямований здебільшого на колективну самостійну позааудиторну діяльність в інформаційно-навчальному середовищі. Упровадження цього методу ґрунтується на сучасних мережевих засобах зв'язку та інформаційно-довідкових, навчальних, наукових електронних ресурсах, що знаходяться у всесвітній мережі Інтернет і допомагають студентам швидко знаходити потрібну інформацію під час проектної діяльності. Організація навчальної проектної діяльності студентів може ґрунтуватися на комплексному використанні паперових та електронних носіїв інформації, системних програмних засобах і прикладних інформаційних системах.

До комп'ютерно зорієнтованих методів навчання належать також *комп'ютерно-імітаційні методи навчання*, які застосовуються з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності. Найпопулярнішими з-поміж них є *ділові комп'ютерні ігри*, що сприяють моделюванню студентами різних ситуацій, способів дій в умовах конкретних навчальних моделей, систематизації теоретичних знань під час вивчення певної проблеми. Ділова комп'ютерна гра – це імітація на комп'ютері реальних виробничих ситуацій і процесів (економічних, педагогічних, фінансових тощо), які можуть зустрітися учасникам гри в реальній професійній діяльності. Метою ділової комп'ютерної гри може бути навчання учасників тих чи інших засобів професійної діяльності та оптимальних варіантів дій у різних умовах. Цей метод навчання має високу ефективність у навчальному процесі вишу під час вивчення курсу української мови професійного спрямування.

З появою мережевих засобів швидкої організації міжособистісних комунікацій – електронної пошти, форумів, чатів – навчальна дискусія поступово переміщується з аудиторії в середовище Інтернет. Саме тому входять у практику вищих навчальних закладів *методи організації проблемних дискусій* з використанням мережевих засобів зв'язку, суть яких полягає в обміні поглядами суб'єктів навчання з конкретної проблеми, створення ситуації пізнавальної суперечки. Відтак виникає більший інтерес у студентів як до теми, так і до процесу навчання, створюються умови здобуття нових знань. До таких методів нами віднесено *дебати, дискусійні групи, „мозкові штурми”, комп'ютерні конференції, вебінари, форуми*, організовані в мережевому середовищі. Це методи, для яких характерна активна взаємодія між усіма учасниками навчального процесу.

Значення цих методів та інтенсивність їх застосування істотно зростає з розвитком навчальних телекомунікаційних технологій. Розвиток цих методів пов'язаний з проведенням навчальних колективних дискусій і конференцій, що допомагають студентам учитися відстоювати свої думки та затверджуватися в прийнятих рішеннях.

Методи організації проблемних дискусій в інформаційно-навчальному середовищі мають низку переваг: здійснюється активний взаємозв'язок суб'єктів навчання в обговоренні проблемних питань на відстані з використанням мережевих засобів зв'язку, що розвиває в них комунікативні вміння, формує впевненість у собі та заощаджує час; активне, зацікавлене та емоційне обговорення проблеми сприяє глибокому та усвідомленому засвоєнню нових знань, формуванню рефлексивних умінь і переоцінки своїх можливостей і переконань; організація зворотного зв'язку між суб'єктами навчання забезпечується наявністю великого обсягу інформації в мережі Інтернет, що дає змогу швидко відновити дискусію з проблеми.

Комп'ютерно зорієнтовані методи навчального контролю і самоконтролю дають змогу перевіряти (контролювати) й коригувати якість засвоєння знань, умінь і навичок без безпосереднього втручання педагога, лише під його наглядом. У процесі контролю якості знань найдоречнішим є індивідуальний режим роботи: студент – комп'ютерна навчальна програма – викладач. Такий вид контролю є досить ефективним, оскільки заощаджує час для більшої кількості тренувальних вправ і завдань творчого характеру, є ефективною формою само- і взаємоконтролю. Заняття із використанням комп'ютерних форм контролю створюють умови для перевірки знань студентів, що дає змогу швидко й ефективно з'ясувати рівень знань з теми, об'єктивно оцінити їх глибину, оперативно скоригувати знання.

Кваліфіковане використання комп'ютерно зорієнтованих методів навчального контролю і самоконтролю сприяє об'єктивному контролю та самоконтролю; забезпечує рівні умови студентам; зменшує до мінімуму суб'єктивізм того, хто перевіряє; здійснює „зворотний зв'язок” – одержання інформації про стан засвоєння матеріалу, характер помилок, прогалин у знаннях; уможливує швидко одночасну перевірку знань багатьох учнів; охоплює широку сферу навчального матеріалу, порівнює результати та ефективність навчання з різних методик.

Технологічність і надзвичайна інформативність комп'ютерно зорієнтованих методів навчального контролю і самоконтролю сприяють не тільки контролю за якістю засвоєння навчального матеріалу, а й дозволяють спостерігати динаміку процесу формування знань студента, виявити його індивідуальні особливості, розробити гнучку стратегію його подальшого навчання, прогнозувати його наслідки.

Практичні методи навчання, що передбачають самостійну роботу студентів у інформаційно-навчальному середовищі, кваліфікуються як *комп'ютерне вивчення предмета*. Ці методи базуються на принципі комп'ютерної комунікації, що забезпечує процес передачі знань і реалізацію зворотного зв'язку між суб'єктами педагогічної підготовки та комп'ютерно зорієнтованими засобами навчання.

Поширеним комп'ютерно зорієтованим методом вивчення дисципліни є робота з електронними засобами навчання, що знаходяться безпосередньо на персональному комп'ютері чи в мережі Інтернет, а саме: електронні підручники, комп'ютерні програми навчального призначення, гіпертекстові навчально-методичні матеріали, електронні енциклопедії, довідники, словники, інформаційні системи й бази даних.

Педагогічна діяльність викладача із застосуванням комп'ютерно зорієтованих методів навчання ґрунтується на реалізації різних видів міжособистісного спілкування (інтерактивної взаємодії) – між студентом і електронним навчальним засобом, між студентом і викладачем. Найважливішою характеристикою інтерактивності навчального процесу є здатність інформаційно-навчального середовища забезпечити оперативний зворотний зв'язок як

реакцію на дію суб'єктів навчання (суб'єкт-об'єктний і суб'єкт-суб'єктний види зворотного зв'язку).

Ураховуючи критерії оптимального добору методів навчання, розроблених сучасними лінгводидактами, відбір викладачем комп'ютерно зорієнтованих методів навчання доцільно здійснювати з урахуванням:

- особливостей цілей навчання та змісту предмета;
- спрямованості на інноваційний, інтегрований і професійно-діяльнісний принципи організації навчання;
- психологічних особливостей студентів, їхніх прагнень до самонавчання;
- інформаційної інфраструктури навчального закладу, що уможливить запровадження комп'ютерно зорієнтованих методів навчання;
- особливостей продуктивної й творчої діяльності студентів, проблемного й евристичного навчання в інформаційно-навчальному середовищі.

Ефективність навчально-пізнавальної діяльності студентів визначається не лише методами навчання, а також і формами його організації. В основі занять із застосуванням ІТ лежить індивідуалізація навчання з одночасно колективно-груповими формами і відповідними цим формам методами навчання. До організаційних форм навчання, які одночасно є способами безперервного управління пізнавальною діяльністю студентів, відносять: лекції, семінари, просемінари, спецсемінари, колоквиуми, лабораторні роботи, практикуми і спецпрактикуми, самостійну роботу, науково-дослідну роботу студентів та ін. З-поміж перерахованих форм роботи у вищій школі найважливіша роль відводиться лекціям, які за способом викладу матеріалу бувають: лекції-консультації, лекції-візуалізації (з посиленням елементом наочності), бінарні чи лекції-дискусії (діалог двох викладачів, що захищають різні позиції), проблемні, лекції-конференції.

Завдяки запровадженню ІТ у навчальний процес вищої школи можливим стають такі види і форми робіт зі студентами:

- організація спільних або індивідуальних дослідницьких проектів з використанням різноманітних форм і методів самостійної, пізнавальної, творчої і практичної діяльності;
- науково-дослідна та пізнавально-пошукова діяльність завдяки творчим майстерням і лабораторіям (можливі групові або індивідуальні форми роботи);
- індивідуальна форма роботи, коли студенти працюють самостійно в системі комп'ютерної програми дидактичного призначення з негайним зворотним зв'язком;
- фронтальна форма роботи – студенти працюють в аудиторії, викладач визначає завдання із використанням елементів комп'ютерної програми для колективного і самостійного опрацювання;
- парна форма роботи (за принципом „сильний-слабкий”);
- методична і різного роду консультаційна допомога студентам.

У процесі дослідного навчання відмічено, що ефективнішими є, здебільшого, ті заняття, на яких викладач творчо працює над новими формами навчання української мови, продумує цікаві завдання для комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання, доречно застосовує електронну дошку, різні види робіт зі схемами речень, дає блоками об'ємні питання з мови, створює різнотипні тести.

Упровадження ІТ у навчання української мови характеризується не тільки поступовим нарощуванням темпу, збільшенням обсягу інформаційних потоків, зміною технологій викладання, трансформацією систем взаємовідносин „викладач-студент” тощо, а й вимагає

розроблення і практичного використання програмного навчально-методичного забезпечення, ефективного застосування комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання й контролю знань, системної інтеграції запропонованих технологій у навчальний процес. Відповідно до інформаційно-навчальної ознаки класифікацію електронних засобів навчання бажано здійснювати у системі педагогічного ланцюжка „теорія – практика – контроль”:

- *довідково-інформаційні* – електронні тексти лекцій, гіпертекстові навчально-методичні матеріали, інформаційні матеріали мережі Інтернет, інтерактивні бази даних з текстовим, гіпертекстовим або мультимедійним поданням навчального матеріалу, електронні енциклопедії, довідники, словники, журнали, інформаційні матеріали веб-сайтів та інформаційних порталів тощо;
- *демонстраційно-моделюючі* – імітаційні мультимедійні моделі, динамічні таблиці, комп'ютерні ділові ігри;
- *навчально-тренувальні* – призначені для виконання різних видів вправ і завдань, програми-тренажери;
- *діагностичні* (контролюючі) – комплекси вправ для самоконтролю знань, умінь і навичок учнів, автоматизовані тести;
- *комбіновані* – електронні підручники і посібники для вивчення предмета.

Головним завданням створення електронних засобів з української мови стало доповнення й розширення можливостей традиційних засобів навчання, підвищення ефективності і якості навчально-виховного процесу, активізація пізнавальної діяльності студентів під час вивчення курсу української мови за професійним спрямуванням.

Упровадження комп'ютерних технологій також вносить істотні корективи у характер і організацію домашніх завдань з мови, які значною мірою стають комп'ютеризованими, що дає змогу виконувати завдання творчого, довідково-пошукового, дослідницького характеру. Мережа Інтернет сприяє використанню гіпертекстових середовищ для збору та структурування письмових відомостей, упровадженню колективної роботи над формуванням інформаційних ресурсів для блогів і мережних спільнот, забезпечує мережеве накопичення та безпосередній обмін інформаційними ресурсами, створює проектну діяльність (мережеві проекти), яка дає змогу закласти глибоку основу філологічної й загальнокультурної підготовки студентів, широко використовувати їхні індивідуальні особливості, залучаючи їх до творчості через пошук, сприяє усвідомленню накопиченого мовного досвіду. Інтернет-ресурси сприяють застосуванню у викладацькій практиці таких новітніх методів, прийомів й форм роботи, як он-лайн дискусії, вебінари, відеоконференції, форуми, ведення студентських блогів, розроблення навчальних сайтів, мережових проектів, створення творчих проектних груп для підготовки мультимедійних ресурсів до певних занять, позааурочних навчальних заходів, дошки оголошень та ін.

Педагогічний досвід та спеціальні дослідження показують, що засоби ІТ можуть бути використані в процесі реалізації всіх форм, видів і методів навчання. При цьому помічено, що функціональні можливості ІТ впливають на діяльність усіх учасників навчально-виховного процесу, в якому ці технології активно використовуються. Власне, навчання із застосуванням ІТ має спиратися на використання всього діапазону відомих методик і засобів навчання з відбором тих, що є найбільш раціональними для досягнення педагогічних цілей у конкретному навчально-виховному процесі.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження ми вбачаємо у розробленні й застосуванні комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання української мови, які підвищують рівень інформаційної забезпеченості навчального процесу, допомагають уникнути типових помилок у вживанні слів та побудові словосполучень, поширених у системі ділового мовлення, дослідженні нових форм організації навчальної діяльності студентів вишів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та е-технологій навчання / В.Ю.Биков // Розвиток педагогічної та психологічної наук в Україні 1992-2002 : зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 2. – Х. : ОВС, 2002. – С.182-199.
2. Інформаційні технології і засоби навчання : зб. наук.праць / за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – К. : Атіка, 2005. – 272 с.
3. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи : інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. / Коваль Т.І., Сисоєва С.О., Сущенко Л.П. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.
4. Моргун О. М. Комп'ютерний підручник як новий дидактичний засіб / О. М. Моргун, А.І.Підласий // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 1. – С. 117-124.
5. Шерман М. І. Електронні засоби подання навчального матеріалу як компонент навчально-методичного комплексу / М.І.Шерман // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць – К. : Пед. думка, 2003. — Вип. 4. — С. 42-46.

REFERENCES

1. Bykov V.Yu. Teoretiko-metodologichni zasady stvorennia i rozvytku suchasnikh zasobiv ta e-tekhnologii navchannia / Rozvytok pedagogichnoyi ta psychologichnoyi nauk v Ukrayini 1992-2002, zbirnyk naukovykh prats do 10-richchia APN Ukrainy. KNarkiv, 2002, Part 2, pp.182-199.
2. Informatsiyini tekhnologii i zasoby navchannia: zbirnyk naukovykh prats za red. V. Yu. Bykova, Yu. O. Zhuka. Instytut zasobiv navchannia APN Ukrainy. Kyiv, Atika, 2005, 272 p.
3. Koval T. I. Pidgotovka vykladachiv vyshchoi shkoly : informatsiyini tekhnologii u pedagogichnii diyalnosti : navchalno-metodychnyi posibnyk, Kyiv, 2009, 380p.
4. Morgun O. M. Kompyuternyi pidruchnyk yak novyi dydaktychnyi zasib, Pedagogika i psykhologiia, 1994. №1, pp. 117-124.
5. Sherman M. I. Elektronni zasoby podannia navchalnogo materialy yak component navchalno-metodychnogo kompleksu, Problemy suchasnogo pidruchnyka : zbirnyk naukovykh prats, Kyiv, Pedagogichna dumka, 2003, Volume 4, pp. 42-46.